

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Károly Róbert Campus

Növénytermesztési-tudományok Intézet

Gyógy- és fűszernövények felsőoktatási szakképzési szak

KAKUKKFŰ

Belső konzulens:

Dr. Fodor László

főiskolai tanár

Belső konzulens intézete/tanszéke:

Növénytermesztési-tudományok Intézet

Készítette:

Molnár Renáta

Gyöngyös

2023

Napjainkban egyre nagyobb a kereslet a magyar gyógynövények iránt. Mintegy 30 ezer hektáron termesztenek gyógy- és fűszernövényt Magyarországon. Az ágazatban komoly potenciál rejlik, ugyanis hazánk önellátó lehetne gyógynövényekből. Hazánkban 120-130 gyűjthető növényfaj található, melyből 70-80 fajt rendszeresen be is gyűjtenek. Bár az elmúlt évtizedekben visszaszorult a gyűjtés, az egyre növekvő termelési költségek bizonyos növények esetében fordíthatnak ezen a tendencián. A gyógy- és fűszernövények évszázadok óta a mindennapjaink részei.

Dolgozatom elején bemutattam, hogy miért nélkülözhetetlenek a gyógynövények napjainkban. Sokoldalú felhasználásukat is ismertettem

- a gyógyszeriparban,
- gyógyászati segédeszközként,
- az élelmiszeriparban,
- a kozmetikai iparban,
- és a vegyiparban.

Szakedolgozatom témájának az egyik kedvenc gyógynövényemet, a kakukkfűvet választottam. Nagyon változatosan használható, nemcsak önmagában, hanem más gyógynövényekkel keverve. Készíthető belőle tea, szirup és alkoholos kivonat egyaránt. Erős fertőtlenítő hatása már az ókor óta ismert. Népi gyógyászatban régóta használt légúti fertőtlenítő és görcsoldószer. Immunerősítő teakeverékünk egyik fő összetevője. Külsőleg is alkalmazható főzet, vagy alkoholos kivonat formájában borogatásként, vagy akár fürdőként. Remek választás lehet sebkezelésre, de akár száj és toroköblítőként mandulagyulladásra is javasolják.

Kerti- és mezei kakukkfűvet egyaránt használunk a családban, nemcsak remek íze, hanem gyógyhatása miatt is, ezért mindkét fajt bemutattam.

Elsőként a mezei kakukkfűről (*Thymus serpyllum L.*) írtam, ebben a részben rendszertani besorolásától indulva a botanikai leíráson, környezeti igényen, gyűjtésen, feldolgozáson át, egészen a felhasználásig ismertettem a mezei kakukkfűvel kapcsolatos fontos információkat. A mezei kakukkfű a kerti kakukkfűhöz képest kisebb mennyiségű hatóanyagot tartalmaz, mégis nagyon értékes, hiszen a mezei fajok sokkal változatosabbak lehetnek.

A következő fejezetet a kerti kakukkfű (*Thymus vulgaris* L.) bemutatásának szenteltem, ami a mezei kakukkfűnél felsorolt támpontok alapján történt. A kerti kakukkfűvet magasabb hatóanyagtartalma miatt szélesebb körben használják, ezért igen népszerű a termesztése hazánkban is. Ezért ezt a fejezetet - az alapinformációkon túl - termesztési ismeretekkel is kiegészítettem.

Dolgozatom fő fejezetében a gyakorlati tevékenységemet mutattam be.

Szakmai gyakorlatomat Visontán töltöttem, Nagy Mónika őstermelő/kistermelőnél, aki gyógy- és fűszernövények gyűjtésével, termesztésével és feldolgozásával foglalkozik. Gazdasága egy családiház melletti 400 m²-es kertből és egy 2300 m²-es külső kertből áll. Mintegy 40 féle gyógy- és fűszernövényt termeszt ezen a területen. Ugyanilyen fontos a vállalkozásban a vadon gyűjtött gyógynövények szerepe. A termesztett és gyűjtött gyógynövények zömében teakeverékekbe kerülnek (38 féle teakeverékük van), de készítenek növényi kivonatokat, tinktúrát, olajat és szirupot is, melyek HarMoni fantáziánévvel kerülnek piacra.

A vegyszermentes termesztés, a gondosan, szeretettel készített alapanyagok és termékek előállítása teljesen magával ragadott.

A gazdaságba nemcsak bepillantást nyerhettem, de megtanulhattam a gyűjtés, termesztés, feldolgozás minden fázisát - egészen az alapoktól. A dolgozatomban a kakukkfűről tanultakat részletezem:

- ❖ a szaporítást
 - ami lehet magvetés, dugványozás, töosztás
- ❖ ápolási munkákat
 - ami a vegyszermentes gazdálkodás miatt teljes mértékben mechanikusan történik
- ❖ betakarítást
 - elsőként a kerti kakukkfű, majd később a mezei kakukkfű betakarítását
- ❖ elsődleges és másodlagos felhasználást
 - melynek során készülhet teakeverék, szörp, szirup

Dolgozatom zárásaként a gyakorlati helyemen szerzett tapasztalataimat, észrevételeimet írtam le, a gazdaság működésének előnyeivel és hátrányaival.